
SOVIETIZAREA BASARABIEI ȘI POLITICA FAȚĂ DE FEMEI (1944-1945): CREAREA ADUNĂRILOR DE DELEGATE

Diana Cașu

În martie 1944, Armata Roșie ajunge la linia fluviului Nistru, hotarul României de atunci. Până în august 1944, capitala temporară a RSSM este fixată la Soroca. După încheierea operațiunii Iași-Chișinău de la sfârșitul lui august 1944, autoritățile sovietice se stabilesc la Chișinău, de data aceasta pentru aproape cinci decenii, până la obștescul sfârșit al regimului comunist sovietic. Războiul va mai dura până în mai 1945, timp în care zeci de mii de moldoveni vor fi înrolați în Armata Roșie și vor contribui la înfrângerea Germaniei naziste.

La capătul celui de Al Doilea Război Mondial, marea majoritate a teritoriilor europene ale Uniunii Sovietice, inclusiv cele nou-ocupate, printre care și teritoriul Basarabiei și Transnistriei, erau devastate, pagubele umane și materiale fiind enorme. Pentru reabilitarea acestor teritorii care au suferit în urma războiului, era nevoie de mobilizarea în masă a populației locale. Mai dificil era de făcut acest lucru în teritoriile nou-ocupate de Moscova, anume în Țările Baltice, Ucraina de Vest și Bielorusia de Vest, Bucovina de Nord și Basarabia, teritorii cucerite în urma punerii în practică a Protocolului adițional secret al Pactului Molotov-Ribbentrop din 23 august 1939. Mobilizarea populației era mai dificilă în aceste teritorii recucerite în 1944-1945 deoarece aici societățile locale nu erau sovietizate și apelul la patriotism și la idealurile regimului comunist care se făcea în timpul mobilizărilor nu avea ecoul scontat. Mai mult, adeseori largi segmente sociale au opus rezistență în fața regimului care încerca să-și subordoneze în totalitate noii săi cetățeni.

Întrucât la război muriseră foarte mulți bărbați, ponderea femeilor în ceea ce s-a numit RSSM a crescut simțitor în comparație cu perioada precedentă. Era de acea foarte important, din perspectiva regimului sovietic comunist, de a-și subordona acest segment social care constituia mai mult de jumătate din totalul forței de muncă. Mai exact, în RSSM în anul 1945, numărul persoanelor apte

de muncă este de 818 mii, dintre care femeii 475 mii sau 59%. În 1945 rata femeilor din RSSM ce erau integrate în munca de producție constituia 35% sau 49,8 mii persoane¹. Participarea slabă a femeilor la viața social-politică, după părerea organelor de conducere ale Partidului comunist „era cauzată de urmările politicii „ocupanților străini” și a claselor exploatoare care au ținut femeia basarabeană în întuneric, au otrăvit conștiința femeilor cu idei religioase, superstiții și ură față de puterea sovietică”. În fapt, cauzele pasivității femeilor în ceea ce privește participarea la construcția „noii lumi” nu se aflau în explicațiile invocate mai sus de către regimul comunist sovietic. În societatea tradițională, conservatoare, femeile nu pretindeau la egalitate cu bărbații, în concordantă cu respectarea tradițiilor strămoșești și mentalitatea populației băștinașe față de locul femeii în societate. Din acest motiv, partidul conștientiza necesitatea educării femeii în noul spirit, desprinderea ei de normele tradiționale existente de-a lungul secolelor. Intensificarea propagandei ideologice în anii imediat postbelici era un obiectiv la fel de important ca și teroarea fizică, în promovarea intereselor regimului comunist. Oficial se spunea că inculcarea cu vehemență a propagandei comuniste era determinată de avântul construcției socialismului și depășirea „reminiscentelor capitaliste” și „reacțiunii influente”, a „propagandei dușmănoase” care s-a desfășurat în timpul „ocupației”. Educația politică a populației în spiritul ideologiei comuniste – considerată un fel de religie, care pretindea a deține adevărul suprem în toate domeniile, inclusiv în ceea ce privește modalitățile de eliminare a statutului discriminator al femeii în timpul „ocupației româno-fasciste” – trebuia să creeze sentimentul unității colective, să mărească entuziasmul maselor muncitoare întru crearea „unui viitor luminos”, educarea spiritului proletar și a prieteniei între popoarele din „marea familie sovietică socialistă”.

¹ AOSPRM, F. 51, inv. 3, d. 277, f. 1.

Din corespondența secretarului CC al PC (b) Unional, Gheorghe Malenkov, și secretarul CC al PC (b) din Moldova, Nichita Salagor desprindem unele mecanisme prin care s-a încercat mobilizarea femeilor în economia și în viața social-politică a societății moldovenești. Astfel, se menționa printre altele faptul că „în scopul îmbunătățirii muncii politico-ideologice în rândurile femeilor și atragerea lor la activitatea social-politică, mobilizarea lor pentru lichidarea urmărilor „ocupației germane-fasciste”, CC al PC (b) din Moldova roagă CC al PC (b) unional să se permită crearea în cadrul comitetelor județene ale PC (b) din Moldova secțiilor de lucru printre femei. În componența acestora era prevăzut un șef administrator, doi instructori și un lucrător tehnic, iar în cadrul comitetelor raionale și al celor orășenești de partid urma să fie instituită funcția de responsabil cu problemele femeilor. Salagor menționează faptul că majoritatea femeilor din Basarabia sunt analfabete și se află sub influența religiei. Conform datelor statistice, la 1 ianuarie 1945 printre persoanele apte de muncă din zona rurală a RSSM femeile atingeau cifra de 475.000. Luând în considerație faptul că în 1945 90.000 bărbați apti de muncă vor fi mobilizați în rândurile Armatei Roșii, forță de muncă necesară în agricultură, industrie și alte domenii ale economiei va fi compensată prin mobilizarea femeilor.

Pentru a atrage mai ușor femeile în asemenea activități, netradiționale, regimul sovietic comunist a înțeles să utilizeze toate mijloacele disponibile. Un loc important în acest proces îl avea propaganda, răspândirea noii ideologii, considerată unica științifică și corectă, cea comunistă. Activitatea femeilor încadrate în activitatea social-politică în 1944-1945 a fost apreciată drept insuficientă, întrucât ponderea femeilor care dețineau posturi de conducere în organizații economice sau sociale era extrem de redusă în raport cu rolul deținut de bărbați. În 1945, numărul femeilor din RSS Moldovenească care ocupau posturi de președinți a comitetelor executive raionale și orășenești, în Sovietul muncitoresc de deputați era insignifiant. Aceeași situație era înregistrată la nivelul funcțiilor deținute de femei ca secretari și răspunzători ai secțiilor comitetelor raionale de partid, președinților și secretarilor sovietelor satești. Drept exemplu, în județul Soroca, printre președinții sovietelor satești nu era nici o femeie băștinașă din 119 membri ai comitetelor executive ale sovie-

telor satești din acest raion, femeile erau doar 13, *dintre care 5 erau băștinașe*. În raionul Lipcani, din 20 de președinți ai sovietelor satești, figura doar o singură femeie. În rândurile comsomolului se numărau circa 2.524 de fete moldovene, dar la alegerile organelor de conducere comsomoliste au participat doar 79 de fete, dintre care 58 au fost moldovence².

La sfârșitul lunii februarie 1945, CC al PC (b) din Moldova a adoptat hotărârea „Despre măsurile îmbunătățirii lucrului politic în rândurile populației RSSM” în care se menționau anumite neajunsuri și greșeli în procesul desfășurării lucrului politic în mase. De aceea, era preconizată adoptarea unor măsuri de corectare a acestor neajunsuri tocmai prin atragerea femeilor din diferite categorii sociale și de vârstă în viața social-politică și economică. Erau vizate în acest sens diferite strategii de atragere a femeilor, pornind de la apartenența lor socială sau profesională. Cu alte cuvinte, un mesaj ideologic trebuia folosit pentru femeile de la țară, altul pentru cele de la oraș, altul pentru tineret, sau pentru femeile din rândul învățătorilor și medicilor.

Conform hotărârii CC al PC (b) unional de la 20 aprilie și hotărârii CC al PC(b) a Moldovei de la 17 iulie 1945 „Despre munca în rândurile femeilor” se cerea crearea unor instituții de mobilizare a femeilor, precum și stabilirea direcțiilor de activitate a femeilor muncitoare în cadrul noii societăți socialiste³.

În corespundere cu hotărârea din 1 noiembrie 1945 au fost create 879 de adunări de delegate, în care au fost alese 19.650 femei. În raionul Călărași, județul Chișinău, de exemplu, toate 582 de delegate până la 1 octombrie 1945 s-au achitat cu statul în ceea ce privește livrările obligatorii de pâine. În fața CC al PC (b) din Moldova s-au ridicat următoarele sarcini: lichidarea analfabetismului și semi-analfabetismului în rândurile femeilor, rata respectivă constituind 80% din total; de asemenea, se prevedea atragerea lor activă în campania electorală, atât la nivel local, cât și republican și unional⁴.

Secretarul CC al PC (b) din Moldova, Nichita Salagor, cere șefilor săi de la Moscova în data de 31 octombrie 1945 să se permită majorarea numărului

² AOSPRM, F. 51. inv. 3, d. 277, f. 1, 2.

³ AOSPRM, F. 51. inv. 3, d. 277, f. 3.

⁴ AOSPRM, F. 51, inv. 3, d. 277, f. 4.

lui lucrătorilor secției de lucru în rândurile femeilor. O altă problemă menționată de conducătorul comuniștilor moldoveni era cea a lipsei cadrelor calificate, lipsite de practică, majoritatea organizatorilor necesitând instructaj sistematic pentru a realiza sarcinile înaintate de regim⁵.

Activitatea secțiilor de lucru printre femei presupunea eforturi în mai multe direcții: atragerea femeilor în activitatea social-politică, în producție, ridicarea nivelului de cultură, lichidarea analfabetismului, selectarea celor mai active femei pentru încadrarea acestora în activitatea organelor locale și republicane de conducere, nu în ultimul rând propagarea ideilor marxist-leniniste în rândul femeilor.

Ce reprezentau mai exact adunările delegatelor și după care principii se alegeau acestea? În linii mari, se alegea o delegată din 10 femei. „Sovietele” (consiliile, sfaturile) de femei se organizau de regulă la întreprinderi, unde numărul femeilor era nu mai mic de 30-50 persoane. La întreprinderile considerate mari, unde numărul femeilor depășea 100 de persoane, nu se organizau adunări de delegate, dar se creau soviete (consilii) de femei, în baza adunării generale. Delegate erau alese și în unele întreprinderi mici, unde numărul femeilor era redus. În acest caz, s-a admis alegerea unei delegate din partea a doar 3-5 femei. Ca delegată, membră cu drepturi depline, putea fi aleasă orice femeie care a atins majoratul, care se bucura de drepturi civile depline. Termenul unui mandat al activității în cadrul „sovietelor” de femei și adunărilor delegatelor era stabilit la un an. Organizația de femei se crea în baza propunerii candidatelor la adunările generale ale femeilor, candidaturile fiind supuse votului. Fiecare delegată aleasă primea un carnet similar celui de membru al partidului, numit carnetul delegatei.

Adunările delegatelor se organizau o dată în lună, înseși aceste adunări constituind un mijloc de educare politico-socială de tip comunist a femeilor. La ședințele de lucru se discutau de obicei 2-3 subiecte, cum ar fi de exemplu îndeplinirea cerințelor statutului artelului agricol de către colhoznice; despre munca leagănului de copii din colhoz; despre gradul de frecvență a cercului politic de către femeile-delegate. În cadrul ședințelor se țineau lecții științifice, se prezentau referate tematice, cum ar fi, de exemplu: „Ce a dat femeii puterea

sovietică?”, „Rolul femeii în statul sovietic”, „Sarcina femeilor la colectarea roadei”, „Imperialiștii români și naționaliștii români – elemente dușmănoase față de puterea sovietică”, „Rolul femeii în lichidarea urmărilor ocupației germano-române în domeniul cultural, ideologic, gospodăriei țărănești” etc.⁶ Se discutau, de asemenea, și subiecte precum: organizarea diferitor activități de caritate de către delegate; participarea la repararea și completarea școlilor cu inventarul necesar pentru anul de studii; depistarea familiilor cu mulți copii; întocmirea documentelor necesare pentru primirea indemnizației; ajutorarea familiilor ce și-au pierdut soții în război etc.⁷ După ședință se adoptau hotărâri, inclusiv în ceea ce privește indicarea persoanei răspunzătoare pentru implementarea unei sau altei sarcini fixate.

Pentru activitatea sistematică a adunărilor delegatelor, se alegea un sfat de femei în număr de 3-5 persoane, președinta și secretara organizației. În cazul când organizația includea un număr mai mare de membri, cifra membrilor putea fi majorată. Fiecare membră a „sovietului” răspundea de o secție aparte: de producție, de școlarizare, sanitară, cultural-educativă. În obligațiile președintei „sovietului” era controlul îndeplinirii sarcinilor propuse, controlul sistematic al frecvenței de către delegate a școlilor serale, politice etc. Delegatele erau obligate să participe activ la viața social-politică, fiind încadrate în sovietele sătești, comitetele locale, în diferite comisii, create pe lângă întreprinderi, colhozuri, sovhozuri etc. Incluziunea lor în aceste activități era anticipată de obicei de către președintele „sovietului” de femei, care transmitea lista candidatelor ce trebuiau incluse în aceste instituții de tip local.

Toată activitatea „sovietului” de femei și a adunărilor de delegate era plănuită și aprobată de către organizația de partid de bază, deci, era controlată din scurt de către Partidul comunist (așa cum era cazul tuturor organizațiilor din Uniunea Sovietică, fie că e vorba de sindicate, comsomol, organizații profesionale de creație etc.) (Femeia 1951, 19). Această recomandare demonstrează faptul că activitatea acestor instituții create pentru integrarea femeii în cadrul noii societăți era dirijată și orientată spre direcțiile dorite de către partid, aceste instituții neavând posibilitatea de a activa în mod autonom. Partidul comunist controla acti-

⁵ AOSPRM, F. 51, inv. 3, d. 277, f. 4.

⁶ AOSPRM, F. 51, inv. 3, d. 281, f. 1-3, 5, 6, 8, 25, 26, 28, 29.

⁷ AOSPRM, F. 51, inv. 3, d. 281, f. 1-3, 5, 6, 8, 25, 26, 28, 29.

vitătea „sovietelor” de femei cu ajutorul unui aparat special creat pe lângă comitetele orășenești și raionale ale partidului, mai exact de șeful Secției de activitate în rândurile femeilor, în municipii numărul persoanelor ce activau în asemenea secții fiind de trei persoane. Inițial activitatea „sovietelor” de femei, a adunărilor de delegate era controlată de către secția organizatorică și de instrucție a CC al PC (b) din Moldova, mai târziu fiind creat un sector aparte, apoi în octombrie 1945 s-a creat o secție aparte a lucrului în rândurile femeilor.

În orașele Chișinău, Bălți, Bender, Tiraspol, printre femeile care nu participau la activitatea de producție, care purta denumirea generică „Casnicele”, se crea câte o adunare în fiecare oraș. În centrele raionale, printre aceste categorii de femei de delegate nu se creau adunări. Ele se includeau în componența delegatelor din sate, care la rândul lor făceau parte din adunărilor raionale.

Conform hotărârii CC al PC (b) unional din 20 aprilie și hotărârii CC al PC (b) din Moldova de la 17 iulie 1945, intitulată „Despre munca în rândurile femeilor în republică”⁸, în RSSM a fost desfășurată o muncă amplă pentru realizarea directivei. Drept urmare, la 25 iulie 1945 în RSS Moldovenească s-au organizat ședințe de instructaj cu adjuncții șefilor secțiilor de lucru printre femeii de pe lângă comitetele județene, raionale și orășenești de partid.

Cunoaștem mai mult despre felul în care s-a încercat implementarea acestei hotărâri din darea de seamă prezentată președintelui Biroului CC al PC (b) unional pentru Moldova, F.M. Butov, și secretarului CC al PC (b) din Moldova, Nichita Salogor. Astfel, se constată că în perioada cuprinsă între 20 iulie și 1 octombrie 1945, la întreprinderile, în colhozurile, sovhozurile din republică s-au desfășurat alegeri în sovietele de femei și adunării de delegate. În urma acestor alegeri, la data de 1 noiembrie 1945 în RSSM au fost create 879 adunări de delegate care încadra 19.650 de femei și, de asemenea, sfaturi de femei – 849 la număr, ceea ce grupa 4420 de femei. În stânga Nistrului (raioane din fosta RASSM) era vorba de 354, iar în dreapta Nistrului (partea basarabeană a RSSM) – de 1374 organizații ale femeilor. Membrele acestor organizații au fost incluse în rândurile celor care se numeau fruntașe ale producției – mai exact, stahanoviste. Majoritatea delegatelor care

au fost alese erau analfabete sau semi-analfabete, campania pentru lichidarea analfabetismului nefiind încă lansată⁹.

După părerea organelor comuniste de conducere din RSS Moldovenească, în timpul desfășurării acestor adunări în unele județe, raioane și sate, au fost depistate încălcări grave din perspectiva regimului. Un caz în acest sens a fost semnalat în satul Larga din raionul Cahul, unde președintă „sovietului” de femei a fost aleasă o femeie provenind din categoria „chiaburilor”. Ea s-a declarat drept mijlocașă, fapt considerat reprobabil și contravenind criteriilor politico-ideologice înaintate de partidul comunist în acest sens¹⁰. În realitate, Constituția RSS Moldovenească din anul 1941 stipula ideea egalității tuturor, indiferent de sex, naționalitate, rasă, origine și trecut. Se observă deci că una era scris în legea fundamentală și alta era implementat în practică, normele impuse de partid fiind cele care reprezentau legea. Mai mult, toate persoanele care erau numite la posturi de conducere erau verificate din timp de către organele NKVD. Persoanele care proveneau din categorii sociale considerate „burgheze” sau „culăcești” erau excluse din start din „elita” sovietică. În situația semnalată în satul Larga din raionul Cahul era vorba de o „scăpare” a organelor responsabile de verificarea trecutului femeilor care urmau să fie cooptate în calitate de lideri.

În unele județe precum Bender, Soroca, Chișinău, crearea adunărilor delegatelor și sovietelor de femei nu a fost dusă până la capăt. În alte localități, crearea unor asemenea organizații avea un caracter formal. După părerea conducerii de la Chișinău, unii secretari locali de partid neglijau crearea unor asemenea instituții motivând „că există lucruri mai importante” sau că „aceste instituții n-au intrat în sistemul de activitate a organizațiilor de partid”¹¹. În alte localități precum Orhei, Căinari, Fălești, Vulcănești etc., în general lipseau organizatori ai secției de lucru în rândurile femeilor. În noiembrie 1945, planul de realizare a hotărârii CC al PC (b) unional a fost realizat în proporție de 80%, așa cum reiese din darea de seamă a adjunctului secției de lucru în rândurile femeilor al RSSM, Șciolokov¹².

⁹ AOSPRM, F. 51, inv. 3, d. 278, f. 3.

¹⁰ AOSPRM, F. 51, inv. 3, d. 278, f. 3, 4.

¹¹ AOSPRM, F. 51, inv. 3, d. 278, f. 3.

¹² AOSPRM, F. 51, inv. 3, d. 278, f. 3.

⁸ AOSPRM, F. 51, inv. 3, d. 278, f. 1.

Probabil, neîndeplinirea planului în întregime a fost cauzată de mai mulți factori. O explicație ar fi că o parte importantă a femeilor din mediul rural au opus rezistență față de politica promovată de regimul sovietic. Această ipoteză este susținută de câteva probe documentare pe care le prezentăm în partea finală a acestui articol.

Cunoaștem și cazuri concrete când țărănimea, inclusiv femeile, au opus rezistență activă față de regimul sovietic. Printre motivele principale care au determinat țărănimea basarabeană să se opună deschis regimului sovietic a fost starea economică grea în care s-a pomenit după revenirea Armatei Roșii. Dar mai mult este vorba de politici concrete promovate de sovietici în provincia re-ocupată de la România în 1944. Politica economică promovată de noile autorități în primii ani postbelici, politica fiscală și livrările obligatorii împovărătoare de produse agricole către stat au adus gospodăriilor țărănești prejudicii grave.

Printre cele mai răspândite forme de rezistență antisovietică ale țăranilor basarabeni în anii postbelici, mai ales în perioada anilor 1944-1949, adică înainte de deportarea în masă și colectivizarea forțată, completă a agriculturii, au fost neachitarea impozitelor și neexecutarea dispozițiilor organelor de stat cu privire la livrările obligatorii ale surplusurilor de produse agricole. Aceste forme de rezistență erau cu atât mai des întâlnite, cu cât țăranilor li se cerea să predea statului cantități ce depășeau posibilitățile lor (Postică 1997, 66).

În RSS Moldovenească se promova o politică economică dezastruoasă. Lichidarea proprietății private, colectivizarea forțată a gospodăriilor țărănești, povara fiscală însemna pentru satul basarabean o tragedie socială. Situația economică precară în care s-a pomenit satul basarabean constituie unul dintre motivele esențiale care au determinat țărănimea basarabeană să se decida la o confruntare deschisă cu regimul sovietic (Postică 1997, 30). Politica fiscală sovietică și nelegiuirile săvârșite de funcționarii de partid și de stat în timpul campaniilor de colectare a produselor agricole au provocat indignarea locuitorilor de la sat. Astfel, într-un raport al Secției organizatorice a CC al PC (b) din Moldova, expediat la Moscova în data de 6 februarie 1945, se menționa că deficiențele semnalate în organizarea colectărilor de pâine constituie „un teren favorabil pentru agitația dușmănoasă împotriva colectărilor de pâine și apariția unor atitudini negative față de puterea sovietică printre

țărani”¹³. Trebuie de remarcat faptul că orice critică sau nemulțumire exprimată de populație privind colectarea produselor cereale, imposibilitatea de a achita impozitul în natură etc. erau interpretată de regim ca o atitudine negativă față de puterea sovietică și calificată drept un atac la adresa puterii sovietice. Printre acei care exprimau asemenea nemulțumiri au fost și femeile. Spre exemplu, Ciugui Ana a lui Mihai din satul Cărăcușeni Vechi, raionului Briceni, la adunarea țăranilor, s-a apropiat de masa prezidiumului adunării cu o legătură de spice de grâu spunând: „Iată, priviți ce roadă rea avem, de unde vom preda cereale statului? Noi refuzăm să achităm normele obligatorii de predare a cerealelor”. Un alt caz a fost înregistrat în satul Condrătești, raionul Cornești. O țărăncă pe nume Daria Padrug, în timpul discuțiilor despre colectarea pâinii, cu reprezentanții sovietului sătesc, a răspuns răspicat „...Deajuns, de supt sângele nostru...” (Царан 1993, 233-234). Un alt caz este cel al Mariei Baradja din s. Taraclia, bulgăroaică, care a început să desfășoare printre țărani agitație antisovietică, îndemnându-i să aștepte puțin, să nu îndeplinească solicitările excesive ale puterii sovietice întrucât, după părerea ei, „în primăvara anului 1945 în Basarabia din nou vor veni salvatorii noștri români” și din nou „vom duce o viață bună” (Postică 1997, 52). O altă atitudine critică față de regimul comunist îi aparține unei țărănce din satul Logănești, raionul Kotovski, pe nume A.V. Caproș, care afirma următoarele: „Vedeți cum se răfuie rușii cu moldovenii noștri, ei își bat joc de noi. Românii nu făceau asta. Dar nu-i nimic, degrabă va fi război, totul va reveni la loc”. O altă femeie, Parascovia Prepelită din Soroca, spunea că „pe toți moldovenii ne vor deporta, iar aici vor fi aduși ruși. Puterea sovietică intenționează să nimicască moldovenii pentru că merg împotriva ei” (Піасар 1994, 505; Șișcanu 1998, 107). Sigur că urmările pentru aceste țărănce nu au fost bune. Ele fie că au fost etichetate drept persoane care au atitudini nesănătoase față de regim, fie ca dușmani ai puterii sovietice. Țăranii ce refuzau să achite impozitele, nu executau dispozițiile organelor de stat cu privire la livrările obligatorii ale surplusurilor de produse agricole erau pedepsiți aspru, mulți dintre ei au fiind judecați și condamnați fie la muncă silnică în așa-numitele lagăre de corecție prin muncă, fie strămutați în așezări speciale. Printre cei condamnați au fost și femei-țărănce.

¹³ AOSPRM, F. 51, inv. 3, d. 431, f. 24.

În concluzie, se poate observa că regimul sovietic a încercat să mobilizeze femeile în scopul îndeplinirii obiectivelor pe care le urmărea, oficial – de emancipare, dar în realitate – de subordonare voînței partidului unic. Ca urmare a mobilizării în Armata Roșie a cca 90 mii de basarabeni care au luptat împotriva Germaniei naziste în perioada martie 1944 - mai 1945, regimul sovietic din RSS Moldovenească a încercat să rezolve criza forței de muncă prin încadrarea largă a femeii în câmpul muncii, dar și în activități social-politice. La un anumit moment această politică a fost instituționalizată prin crearea așa-numitelor „soviete” de femei (*jensoveti*) sau adunări de delegate. Aceste organizații își propuneau drept scop emanciparea femeilor, dar în realitate ele erau menite de a răspândi ideologia comunistă printre femei

și îndoctrinarea acestora în așa manieră încât acestea să fie înregimentate în sistemul comunist și transformate în instrumente docile ale puterii sovietice. Trebuie să remarcăm de asemenea o rezistență activă a femeilor de la sate împotriva politicilor regimului sovietic, mai ales în ceea ce privește politica fiscală a Moscovei în RSS Moldovenească. Femeile, ca și bărbații, au opus rezistență, mai ales până în 1949. După acest an, când se organizează cea mai mare deportare în masă din RSSM, rezistența activă, inclusiv a femeilor, scade în intensitate. De la începutul anilor 1950, în lipsa unei alternative, reprezentantele genului frumos se încadrează mai activ în aceste „soviete” de femei și adunări de delegate, dar ele încearcă totodată, să nu sucumbe totalmente ideologiei și propagandei comuniste.

Bibliografie

- Femeia 1951:** Femeia Moldovei, nr. 5, septembrie-octombrie, 1951.
Postică 1997: E. Postică, Rezistența antisovietică în Basarabia 1944-1950 (Chișinău 1997).
Șișcanu 1998: El. Șișcanu, Basarabia sub regimul bolșevic (1940-1952) (București 1998).
Пасат 1994: В. Пасат, Трудные страницы истории Молдовы 1940-1950 (Москва 1994).
Царан 1993: А.И. Царан (отв. ред.), Голод в Молдове, 1946-1947: сборник документов (Кишинев 1993).

Sovietization of Bessarabia and policy toward women (1944-1945): the creation of Women's Assemblies

Abstract

The re-occupation by the Red Army of Bessarabia in March 1944 resumed the Sovietization process in the region commenced in 1940-1941. One of the main features of the Sovietization was a specific policy pursued toward women. By 1944 and 1945, around 90 000 Moldavians have been mobilized in the Red Army and fought subsequently against Nazi Germany. There was a lack of work force in the republic, so the Soviet regime tried to recruit women to work in various fields. In this order, a special institution has been created to deal with women issues. Some women however did not accept Communist ideology and protested against certain policies of the regime and expressed their hope that Romanians (i.e. Bucharest authorities) will come back.

Советизация Бессарабии и политика в отношении женщин (1944-1945): создание женотделов

Резюме

Начало второй оккупации Бессарабии Красной Армией с марта 1944 возобновило процесс советизации, которая началась в 1940-1941 годах. Одной из главных особенностей советизации была политика проводимой в отношении женщин. В 1944 и 1945, около 90.000 молдаван были мобилизованы в Красную Армию, они воевали против нацистской Германии. Существовал недостаток рабочей силы в республике, вследствие этого советский режим старался рекрутировать женщин для работы в различных областях. Для этой цели было создано специальное учреждение, названное женотделом. Некоторые женщины, однако, не соглашались с коммунистической идеологией и протестовали против определенной политики властей, выражая надежду на то, что румыны (т.е. власти Бухареста) вернутся.

02.04.2010

Diana Cașu, Institutul de Istorie, Stat și Drept al AȘM, 31 August 1989, 82, MD-2012 Chișinău, Republica Moldova, e-mail: casudiana@yahoo.com